

Національна
академія наук України

Інститут
української археографії та джерелознавства
імені М.С.Грушевського



МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ
MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES



Видавництво "Світ"

<http://svit.gov.ua/>

Михайло ГРУШЕВСЬКИЙ

ТВОРИ у 50 томах

Видавнича рада:

Борис ПАТОН – голова
Любомир ВИНАР • Іван ДРАЧ • Володимир ЛИТВИН
Олексій ОНИЩЕНКО • Френк СИСИН • Ярослав ЯЦКІВ

Головна редакційна колегія:

Георгій ПАПАКІН – головний редактор
Ігор ГИРИЧ – відповідальний секретар
Геннадій БОРЯК • Віктор БРЕХУНЕНКО
Сергій БЛОКІНЬ • Василь ДАНИЛЕНКО • Микола ЖУЛИНСЬКИЙ
Олександр КУЧЕРУК • Олександр МАВРІН • Ігор МЕЛЬНИК
Надія МИРОНЕЦЬ • Юрій МИЦІК • Всеволод НАУЛКО
Руслан ПИРИГ • Валерій СМОЛІЙ • Віталій ТЕЛЬВАК
Ольга ТОДІЙЧУК • Василь УЛЬЯНОВСЬКИЙ • Ярослав ФЕДОРУК

Михайло ГРУШЕВСЬКИЙ



Том 46

Книга II

РЕЦЕНЗІЇ НА ПРАЦІ
МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО
(1915–1938)

Серія

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІАЛИ:
ДОВІДНИКИ, ПОКАЖЧИКИ, АРХІВИ

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ
MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

ЛЬВІВ
ВИДАВНИЦТВО
“СВІТ”
2015

УДК 94(477)
ББК 63.3(4УКР)
Г 91

*Випущено на замовлення Державного комітету телебачення і радіомовлення
України за програмою “Українська книга” 2015 року*

*Затверджено Вченою радою
Інституту української археографії та джерелознавства
імені М.С.Грушевського НАН України*



Упорядкування, передмова, коментарі: Віталій ТЕЛЬВАК
Переклад статей: з російської – Іван СВАРНИК, з польської – Віра РОМАНИШИН,
з німецької – Любов ЯНИШИНА, з чеської та англійської – Оксана БЛАШКІВ,
з італійської – Мар’яна МАРКЕВИЧ
Переклад висловів іншомовного походження – Мирослав ТРОФИМУК



Видавництво “Світ”

<http://svit.gov.ua/>

ISBN 978-966-603-223-5
ISBN 978-966-603-916-6 (Т. 46. Кн. II)

© Інститут української археографії та джерелознавства
імені М.С.Грушевського НАН України, 2015
© Тельвак В.В., передмова, 2015
© Видавництво “Світ”, дизайн та художнє
оформлення, 2015

GESCHICHTE DER UKRAINE. TEIL I. VON MICHAEL HRUSCHEWSKIJ, PROFESSOR DER GESCHICHTE AN DER UNIVERSITÄT IN LEMBERG
(Lemberg: “Bund zur Befreiung der Ukraine”, 1916. P. VIII, 224)

Пропоноване німецьке видання є перекладом з російської книжки проф. Грушевського “Очерк истории украинского народа” (Петроград, 1911). У першому томі німецької праці простежено історію українського народу — політику, економіку, соціальний та культурний розвиток — від IX до XVII ст. У розділах I і II увагу зосереджено на сучасній території українців, їхніх минулих та теперішніх етнографічних кордонах в Росії, Австрії та Угорщині, їхній відмінній культурі, своєрідній мові, національних прагненнях; у розділах III—XIII висвітлено історичну проблематику.

Проф. Грушевський — визначний історик та палкий український націоналіст, котрий відіграв провідну роль в українському громадсько-політичному житті влітку та восени 1917 року. Він пише історію з позиції українського націоналіста і читачеві варто про це пам’ятати. Він доводить, гадаємо, і для власного задоволення, що українці є іншим народом, ніж їхні сусіди — великороси, що вони завжди мали, більшою чи меншою мірою, національну свідомість та демократичні ідеали, які вони не змогли реалізувати через польське та російське (московське) панування. Таке прочитання історії та таку інтерпретацію історичних фактів читач мусить сприймати з певним застереженням. Загалом проф. Грушевський демонструє науковий підхід до історії — він інколи хибно інтерпретує факти, але майже ніколи не перекручує їх. Прочитавши цю книжку, читач може, зрештою, не погоджуватися з автором, але не може не поважати його.

На жаль, книжка проф. Грушевського потрапила до рук “Союзу визволення України” — організації, створеної напередодні війни Австрією, а згодом прибраної до рук Німеччиною з метою відірвати Україну від Росії та розпалити ненависть між українцями, великоросами та поляками. Завдяки Союзу цієї мети було майже досягнуто у 1917–1918 рр.

Працю проф. Грушевського Союз зробив блискучим знаряддям для пропаганди*. Виправдовуючись, що це сприяє визволенню пригнобленого українського народу, Союз віднайшов праці чесних українських вчених, відібрав фрагменти, що відповідали його меті й опублікував їх у різних частинах Європи. В окремих випадках Союз брав на себе функції редактора, щоби внести зміни та покращення — “опрацьовано у основних пунктах, особливо у перших розділах”. Саме у цих перших розділах і проводилася пропаганда. Саме там нам говорять, що “незаангажований філолог” визнає українську мову як самостійну, а не діалектом. Сьогодні філологи не такі одностайні

в цьому питанні, якими вони були століття тому або будуть через століття. Учені зі світовим ім'ям, такі, як Нідерле, Шафарик та Шахматов, наполягають, що це діалект, а не мова, а Шляйхер, Міклошич та Ягіч дотримуються протилежної думки. Однаково хибним та неточним є твердження про те, що “ще на їхній прабатьківщині” існували принципові відмінності за фізичними ознаками та темпераментом між великоросами, білорусами та малоросами (українцями) та про те, що упродовж століть ці відмінності проявлялися все більше аж дотепер — “без сумніву, йдеться про дві національності і дві автентичні історії”. Можна бути певним, відмінності між великоросами та малоросами були тоді і є тепер; за Ріплі (“Раси Європи”), відмінності між різними типами русів менші, ніж між італійцями, німцями чи французами, що живуть на півночі чи півдні своїх країн. Можна також назвати й інші аналогічні помилки, але у цьому немає потреби. Вже достатньо було сказано, щоб показати, що історики повинні триматися осторонь або ж поводитися дуже обережно з книжками, виданими і перекладеними “Союзом визволення України”, якою б мовою вони не друкувалися, а Союз публікував їх всіма основними мовами усіх провідних країн.

Ф.А.Голдер

Дослідники життя та діяльності О.Грушевського відзначають, що як творча особистість і громадський діяч він сформувався під значним впливом свого старшого брата. До нас дійшло розлоге листування між двома братами, яке свідчить про спільність поглядів на широкий спектр проблем українського життя. О.Грушевський був фактично “правою рукою” М. Грушевського у підросійській Україні, допомагаючи в реалізації різнопланових проектів. Див. докл.: *Гирич І.Б.* Листи Михайла Грушевського до Олександра Грушевського (До проблеми взаємин двох братів) // *Укр. історик.* — 1991—1992. — Т. 28—29. — С. 416—431; *Пиріг Р.Я.* Рідний брат Михайла Грушевського // *З архівів ВУЧК — ГПУ — НКВД — КГБ.* — 1994. — №4. — С. 89—93.

Geschichte der Ukraine. Teil I. Von Michael Hruschewskij, Professor der Geschichte an der Universität in Lemberg (Lemberg: “Bund zur Befreiung der Ukraine”, 1916. P. VIII, 224).

Уперше опубліковано в: *The American Historical Review.* — 1919. — Vol. 24. — № 4. — P. 666—667. Підпис: *F.A.Golder.*

Українською мовою уперше опубліковано в: *Тельвак В.* Обговорення “Історії України” Михайла Грушевського на сторінках “*The American Historical Review*” // *Київська старовина.* — 2011. — № 5. — С. 118—123.

Подається за періодом у перекладі О. Блашків.

Голдер Франк Альфред (1877—1929) — американський історик-русист та фахівець з бібліотечної справи. Народився в Одесі. В 1885 р. сім’я Голдера, побоюючись перших єврейських погромів у Російській імперії, емігрувала до США. В 1896 р. Ф.А.Голдер закінчив Джорджтаунський коледж та вступив до університету. Після двох років навчання деякий час працював на Алясці. У серпні 1902 р. переходить до Гарвардського університету та з 1903 р. готує докторську дисертацію з сучасної російської історії. Після її захисту тривалий час працює у Стенфордському університеті. В 1914 р. відбув кількомісячну наукову подорож до Петербургу, де в архіві царського Міністерства закордонних справ опрацьовував матеріали до історії взаємин США та Росії. Результати цих пошуків згодом були опубліковані у вигляді об’ємного покажчика, котрий, за визнанням фахівців, підняв на якісно новий рівень вивчення російської історії в США. У 1919 р. став співробітником новоствореної Бібліотеки Гуверського інституту (згодом відомої як Гуверський інститут революції, війни та миру). Основні праці: “*Tales from Kodiak Island*” (1903), “*Aleutian Stories*” (1905), “*Russian Expansion on the Pacific, 1641—1850*” (1914), “*The Russian Fleet and the Civil War*” (1915), “*War, revolution, and peace in Russia*” (1992).

Про погляди Ф.А.Голдера на історію східноєвропейського регіону докл. див.: *Петров Е.В.* Архивная россика в США в первой половине XX века // *Россика в США: Сб. ст. (Материалы к истории русской полит. эмиграции; вып. 7).* — М.: Ин-т полит. и воен. анализа. — 2001. — С. 146—160; *Пивоваров Е.Г.* О роли Ф.А.Голдера в деле собирания материалов зарубежной архивной “россики” в США // *Общество и власть: Материалы межвуз. конф. В 2 ч. — Ч.1.* — СПб.: СПбГУКИ, 2001. — С. 200—208.

с. 57 *Працю проф. Грушевського Союз зробив блискучим зняряддям для пропаганди* — такий погляд був доволі поширеним у російських та польських інтелектуальних колах, чію позицію фактично популяризує автор рецензії. Див. про це докл.: *Тельвак В.* Історія на службі пропаганди: праці Михайла Грушевського в інформаційній діяльності Союзу визволення України // *Історія—ментальність—ідентичність*. Вип. IV: Історична пам'ять українців і поляків у період формування національної свідомості в XIX—першій половині XX століття: колективна монографія / За ред. Л.Зашкільняка, Й.Пісулінської, П.Серженги. — Львів: ПАІС, 2011. — С. 87—96.

М.Грушевський. Старинна історія. Греко-римський світ. Київ, 1918. Стор. 159. Ціна 13 гривень.

Уперше опубліковано в: Книгарь. Літопис українського письменства. — К., 1919. — Число дев'ятнадцяте. — С. 1181—1183. Підпис: *Проф. В.Данилевич.*

Подається за першодруком.

Данилевич Василь Юхимович (1872—1936) — історик, археолог, нумізмат. Учень В.Антоновича. Закінчив історико-філологічний факультет Київського університету (1895). Викладав у гімназіях міст Баку (1896—1897), Дерпт (1897—1900), Ревель (1900—1901), Харків (1902—1907), а також в Харківському (1903—1907), Київському (1907—1915) і Варшавському (1915—1918) університетах. Викладач Вищих жіночих курсів М.Довнар-Запольського (у Києві (1907—1915)). В 1918—1920 рр. — проф. Українського державного університету в Києві, 1920—1931 рр. — Київського інституту народної освіти. В 1930-х рр. викладав в Інституті червоної професури при ВУЦВК (1931) та Київському університеті. Член Українського наукового товариства в Києві, Берлінського товариства передісторичних дослідів, Харківського історико-філологічного товариства, Історичного товариства Нестора-літописця. 1919 р. — член бібліотечної колегії Наркомосу УСРР та комітету для заснування Всенародної бібліотеки України. 1920 р. — голова колегії Головного архівного управління Наркомосу УСРР. Від 1919 р. працював у ВУАН: 1919—1920 рр. — член Постійної комісії для складання словника живої української мови; 1919—1930 рр. — член Постійної комісії для складання “Біографічного словника діячів України”; 1924—1929 рр. — дійсний член Науково-дослідної кафедри історії України при ВУАН у Києві, очолюваної М.Грушевським. Основні праці: “Очерк истории Полоцкой земли до конца XIV ст.” (1896); “Заметки по русской доисторической керамике” (1903), “Карта монетных кладов и находок отдельных монет Харьковской губ.” (1905), “Музей изящных искусств и древностей при Харьковском университете (1805—1905)” (1911), “Археологічна минувшина Київщини” (1925).

Знайомство М.Грушевського та В.Данилевича сягає ще передвоєнних часів, коли останній брав активну участь у роботі створеного та очоленого видатним істориком Українського наукового товариства. Листування, яке дійшло до нашого часу, охоплює період 1908—1912 рр. (ЦДІАК України. — Ф. 1235 (Грушевські — історики та філологи), оп. 1, спр. 439 (Листи Данилевича В.), 6 арк.).

ЗМІСТ

с. текстів с. ком.

<i>В.Тельвак.</i> МІЖ ІСТОРІЄЮ ТА ПОЛІТИКОЮ: РЕЦЕПЦІЯ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО ПІСЛЯ 1914 РОКУ	V	
Волох С.: Український народ в его прошлом и настоящем. Том I.	1	413
<i>П.С[тебницький]:</i> Украинский народ в его прошлом и настоящем. Том I.	3	414
<i>Струве Петро:</i> 1. Украинский народ в его прошлом и настоящем...	5	415
<i>Могилянський Мих.:</i> Михайло Грушевський. Історія України-Руси. Т. VIII ...	9	416
<i>Dr. Czeff [Ч.Франкевич].</i> Poglądy historyczne Prof. M.Hruszewskiego w “kwestii ukraińskiej” w swietle krytyki naukowej	10	417
<i>Д-р М.ф.Ляндвер.</i> Geschichte der Ukraine. Von Michael Gruschewski.	20	418
<i>Грабовський Т.</i> Проф. Грушевський про ставлення Польщі до Руси...	23	418
<i>Редакція:</i> Ілюстрована історія України. Написав Михайло Грушевський...	30	419
<i>Волох С.:</i> Мих. Грушевський. Якої ми хочемо автономії і федерації...	32	419
<i>Дубровський В.:</i> Мих. Грушевський. Переяславська умова України	34	419
<i>Новенко Мод.:</i> Переяславська умова України з Москвою 1654 року...	36	420
Мих. Грушевський. Всесвітня історія в короткім огляді — частина перша...	38	420
<i>Зеров М.:</i> Мих. Грушевський. Всесвітня історія в короткім огляді. Частина I, друге видання... Частина II...	39	421
<i>Зеров М.:</i> Мих. Грушевський. Всесвітня історія в короткім огляді. Частина третя...	41	421
<i>Сагарда М.:</i> Мих. Грушевський. Всесвітня історія в короткім огляді. Частина шоста...	43	421
<i>Лоський К.:</i> М.Грушевський. Всесвітня історія в короткім огляді. Частина перша, друга, третя...	46	422
<i>Лоський К.:</i> М.Грушевський. Всесвітня історія в короткім огляді. Частина четверта...	49	422
<i>Страшкевич В.:</i> Мих. Грушевський. Sub divo...	51	423
<i>Садовський М.:</i> Мих. Грушевський. Хмельницький в Переяславі...	53	423
<i>Н.В.:</i> Чеський переклад праці проф. М.Грушевського “Про старі часи на Україні”	54	424
<i>О.Г[рушевський]:</i> Мих. Грушевський. Студії з економічної історії України...	56	424
<i>Ф.А.Голдер:</i> Geschichte der Ukraine. Teil I...	57	425
<i>Данилевич В.:</i> М.Грушевський. Старинна історія...	59	426
<i>Дорошкевич Ол.:</i> Мих. Грушевський. Звідки пішло українство і до чого воно йде; Його ж. Якої ми хочемо автономії і федерації; Його ж. Вільна Україна, статі з останніх днів; Його ж. Українська Центральна рада й її універсал...	61	427

<i>Н[ікола] Ф[еста]:</i> М. Hruchevsky. Abrègè de L'histoire de L'Ukraine.... . 63	427
<i>Антонович Д.:</i> М. Грушевський: Всесвітня історія... . 64	428
<i>Антонович Д.:</i> М. Грушевський: Ілюстрована історія України...; Історія України...; Про старі часи на Україні... . 66	429
<i>Дорошенко Д.:</i> М. Грушевський: Ілюстрована історія України... . 68	430
<i>Мицюк О.:</i> М. Грушевський. З починків укр. соціалістичного руху... . 70	431
<i>Дорошенко Вол.:</i> Микола Аркас. Історія України... Михайло Грушевський. Ілюстрована історія України... . 72	432
<i>Крип'якевич І.:</i> М. Грушевський. Хмельниччина в розцвіті (1648–1650)... . 74	433
<i>Яворський М.:</i> Мих. Грушевський. Початки громадянства... . 76	434
<i>Д-р Мечислав Гавлік:</i> Hruszewskij M.: Chmelnyuczczyna w rozcwiti... . 78	435
<i>Дорошенко Вол.:</i> Михайло Грушевський. Історія української літератури. Том I (Частина I, книги: 1, 2 і 3)... . 93	435
<i>Єфремов С.:</i> М. Грушевський. З починів українського соціалістичного руху... . 97	436
<i>Річицький А.</i> Як Грушевський “виправляє” Енгельса... . 100	437
<i>Сумцов М.:</i> Мих. Грушевський. Початки громадянства... . 109	438
Михайло Грушевський. Культурно-національний рух на Україні в XVI–XVII віці... . 112	439
Михайло Грушевський. Про старі часи на Україні. Коротка історія України... 113	439
<i>Василенко М.:</i> Грушевський М. Історія України-Руси. Том VIII, частина I, II, III... . 115	439
<i>М.Ш[аповал]:</i> Михайло Грушевський. З історії релігійної думки на Україні... . 126	440
<i>Іщак А. Др. О.</i> Михайло Грушевський і його історія релігійної думки на Україні... . 127	441
<i>Свенціцький І.:</i> Три історії української літератури... . 135	443
<i>Перетц В.:</i> Михайло Грушевський. Історія української літератури... . 140	443
<i>Камінський В.:</i> Михайло Грушевський. Історія Української літератури. Томи. I–IV... . 147	444
<i>Марковський М.:</i> Грушевський М. Історія української літератури. Том IV... . 152	445
<i>Марковський М.:</i> Грушевський М. Історія української літератури. Том п'ятий... . 155	446
<i>Брікнер А.:</i> Hruševskij M. Istorija ukraїnskoї literatury... . 160	446
<i>Харват В.:</i> Михайло Грушевський: Впливи чеського національного руху XIV–XV вв. в українськiм життiю... . 169	447
<i>Ф.С.:</i> Грушевський Михайло. З історії релігійної думки на Україні... . 171	447
<i>Якубовський Ф.:</i> М. Грушевський. Під зорями... . 174	448
<i>Мірчук І.:</i> M.uchajlo Hruševskij. Z istorji religijnojı dumky na Ukraїni... . 179	448
<i>Абрамович Д.:</i> Грушевський М. Історія української літератури... . 180	449

<i>Б.Р.</i> : Михайло Грушевський. Під зорями...	185	450
<i>Зеров М.</i> : Михайло Грушевський. Під зорями...	186	450
<i>М.З.</i> : Михайло Грушевський. Історія України-Руси. Тому дев'ятого...	189	450
<i>Новицький В.</i> : Академік М.С.Грушевський. Чернігів і Сіверщина в українській історії...	192	450
<i>Ястребов Ф.</i> Тому дев'ятого перша половина...	193	451
<i>Наріжний С.</i> : М.Грушевський. Історія України-Руси. Тому дев'ятого...	224	452
<i>Бідло Я.</i> : Мучајло Нрушевс'куј, Istorija Ukraїny-Rusy. Tomu devjatoho...	226	452
<i>М.Г.</i> Розквіт та занепад (М.Нрушевс'куј: Geschichte der Ukraine)...	237	453
<i>Z.Ž-a.</i> : Hruszewskij Mучајло. Istorija Ukraїny-Rusy, t. IX, cz. II...	240	453
<i>Герасимчук В.</i> З нагоди появи IX тому "Історії України-Руси" М.Грушевського...	241	453
<i>Рубач М.А.</i> Буржуазно-куркульська націоналістична ідеологія під машкарою демократії "трудового народу"	246	455
<i>Копержинський К.</i> Формалізм-естетизм на послугах національ-фашизму.	304	456
<i>Турська Г.</i> : Grušewskij M.S. O tak nazywajemoj "Lwowskoj letopisi"	320	457
<i>Кравченко І.</i> Фашистські концепції Грушевського і його школи...	322	458
<i>Ястребов Ф.</i> Націонал-фашистська концепція селянської війни 1648 року на Україні...	357	459
<i>Г.Т[urska]</i> : Grušewskij M.S. Samowidec Ruiny i jego pozdniejšie otraženija...	408	459
<i>Белецький А.И.</i> Академік М.Грушевський. Історія української літератури...	409	459
КОМЕНТАРІ	413	
ПЕРЕЛІК РЕЦЕНЗІЙ НА ПРАЦІ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО (1915–1938)	461	
ПОКАЖЧИК ІМЕН	473	

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Грушевський Михайло Сергійович

Твори: У 50 томах

Том 46. Книга II

РЕЦЕНЗІЇ НА ПРАЦІ
МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО
(1915–1938)

Серія “Допоміжні матеріали: довідники, покажчики, архіви”

Редактор	<i>Е.Главацька</i>
Художнє оформлення	<i>С.Іванов</i>
Технічний редактор	<i>І.Сімонова</i>
Коректор	<i>О.Тростянчин</i>

Формат 70x100¹/₁₆. Папір офс. Гарн. Асадему. Офс. друк. Ум. друк. арк. 41,47.
Обл.-вид. арк. 36,0. Тираж 5000 пр. Зам. 46-15

Державне підприємство
“Всеукраїнське спеціалізоване видавництво “Світ”
79008 Львів, вул. Галицька, 21
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК № 4826 від 31.12.2014
www.svit.gov.ua
e-mail: office@svit.gov.ua
svit_vydav@ukr.net

Друк на ПрАТ “Львівська книжкова фабрика “Атлас” КП ДАК “Укрвидавполіграфія”
79005 м. Львів, вул. Зелена, 20
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК 1110 від 08.11.2002 р.

Г 91 **Грушевський М.С.**
Твори: У 50 т. / редкол.: П. Сохань, Г. Папакін, І. Гирич та ін. —
Львів : Світ, 2002 —.

Т. 46. Кн. II : Рецензії на праці Михайла Грушевського (1915—1938) /
упор. В. Тельвак. — 2015. — 512 с. — (Серія “Допоміжні матеріали: довід-
ники, покажчики, архіви”).

ISBN 978-966-603-223-5;

ISBN 978-966-603-916-6 (Т. 46. Кн. II)

Том містить рецензії на праці вченого авторства визначних українських, поль-
ських, російських, німецьких та ін. істориків. Ці публікації дозволяють реконстру-
ювати полеміку, котра точилася довкола історіографічних ідей М.Грушевського в
науці його часу. Завдяки своїй жанровій специфіці опубліковані рецензії є важливим
джерелом пізнання українознавчих дискусій кінця ХІХ — першої третини ХХ ст.

Для науковців та всіх, хто цікавиться історією України. Для науковців та всіх,
хто цікавиться історією України.

УДК 94(477)

ББК 63.3 (4 УКР)

ISBN 978-966-603-223-5

ISBN 978-966-603-916-6 (Т. 46. Кн. II)

Формат 70x100¹/₁₆. Папір офс. Гарн. Academy. Офс. друк. Ум. друк. арк. 41,47.
Обл.-вид. арк. 36,0. Додатковий тираж 150 пр. Зам. 46-15/2

Державне підприємство
“Всеукраїнське спеціалізоване видавництво “Світ”
79008 Львів, вул. Галицька, 21
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК № 4826 від 31.12.2014
www.svit.gov.ua
e-mail: office@svit.gov.ua
svit_vydav@ukr.net

Друк на ПрАТ “Львівська книжкова фабрика “Атлас” КП ДАК “Укрвидавполіграфія”
79005 м. Львів, вул. Зелена, 20
Свідоцтво суб’єкта видавничої справи ДК 1110 від 08.11.2002 р.